

Στα βήματα της «πόλης-φάντασμα»: Οδοιπορικό στην κοσμοπολίτισσα που για 50 χρόνια παραμένει αιχμάλωτη (εικόνες)

/ [Αφιέρωμα](#) / [Γενικά Θέματα](#)

Ο χρόνος μοιάζει να έχει παγώσει στις 14 Αυγούστου 1974, την ημέρα που εκδηλώθηκε η δεύτερη φάση της τουρκικής εισβολής κι είχε ως απόρροια την κατάληψη της πόλης της Αμμοχώστου, η οποία παραμένει υπό κατοχή μέχρι σήμερα. Στασιμότητα, εγκατάλειψη, φθορά χαρακτηρίζουν σήμερα την εικόνα της άλλοτε κοσμοπολίτισσας της Κύπρου, όπως είχαμε την ευκαιρία να διαπιστώσουμε ιδίοις όμμασι, μεταβαίνοντας στην περιοχή με την ομάδα διοργάνωσης υπαίθριων δραστηριοτήτων «Salonica View».

Πρόσφυγες της πρώτης, της δεύτερης και της τρίτης γενιάς, ντόπιοι και ξένοι κάτοικοι της Κύπρου ξεκινήσαμε, ένα πρωινό Σαββάτου του Μαΐου, με συνοδό - ξεναγό μας τον Βαρωσιώτη Αργύρη Μπάκκα και συντροφιά μας την τεράστια προσμονή να επισκεφθούμε την πόλη, η οποία έχει εξιδανικευτεί όσο καμία άλλη - όχι άδικα - μετά τα τραγικά γεγονότα του 1974.

«Την πόλη φάντασμα», όπως τη χαρακτήρισε ο Σουηδός δημοσιογράφος Jan-Olof Bengtson, αφού μετά την τουρκική εισβολή, το μεγαλύτερο μέρος της έχει παραμείνει κλειστό κι ερημωμένο, με τον τουρκικό στρατό να απαγορεύει την επιστροφή των νόμιμων κατοίκων της, παραβιάζοντας έτσι τα ψηφίσματα 550 και 789 των Ηνωμένων Εθνών.

Πρώτος σταθμός της διαδρομής μας, ήταν το σημείο της περικλειστης πόλης, όπου το κατοχικό καθεστώς επέτρεψε την πρόσβαση μετά το 2020, ανοίγοντας ένα νέο δρόμο, τον οποίο ασφαλτόστρωσε και ο οποίος οδηγεί στην παραλία της Χρυσής Ακτής. Εκεί, όπου τα παραλιακά ξενοδοχεία, οι πολυπληθείς πολυκατοικίες

και τα υπόλοιπα κτήρια της άλλοτε λαμπερής πόλης μοιάζουν με σκελετούς από μπετόν, που στέκονται αγέρωχα ενάντια στο πέρασμα του χρόνου, μαρτυρώντας το άλλοτε ένδοξο παρελθόν της.

Είναι, άλλωστε, τοις πάσι γνωστό ότι μεταξύ του 1960 και του 1974, η πόλη υπήρξε παγκοσμίως γνωστό τουριστικό θέρετρο, λόγω της χρυσής αμμόδους παραλίας της, ενώ αποτελούσε το πιο ανεπτυγμένο τμήμα του νησιού και τον

κεντρικό πολιτιστικό πόλο, με πλείστα φεστιβάλ και εκδηλώσεις.

Στην είσοδο προς την περιφραγμένη περιοχή βρίσκεται τοποθετημένο το «φυλάκιο» του κατοχικού καθεστώτος, το οποίο καταμετρά τους επισκέπτες κι ελέγχει τις αποσκευές τους. Θέε μου, πόσο τραγικό είναι το γεγονός ότι χρειάζεται κάποιος άδεια από τους παράνομα κατέχοντες εισβολείς, για να μπορέσει να επισκεφθεί το σπίτι του, τον τόπο του, τα σχολεία του, τις γειτονιές του! Πόση θλίψη, μελαγχολία, νιώσαμε και ένα κόμπο να μάς δένει το στομάχι. Ας όψεται η ανάγκη να δούμε από κοντά, κάποιιο για πρώτη φορά, αγαπημένα μέρη, μεταφέροντας στη συνέχεια μαζί μας ισχυρότερο τον πόθο της επιστροφής.

Άμα τη εισόδω στην περιοχή της περικλειστης πόλης, το βλέμμα πλανάται στα ετοιμόρροπα κτήρια και τη βλάστηση, που ξεπροβάλλει μέσα από αυτά, συνθέτοντας σήμερα το περιφραγμένο τμήμα, εκεί όπου η φθορά του χρόνου έχει προστεθεί στις καταστροφές, που έχει προκαλέσει η λεηλασία των Τούρκων

στρατιωτών. Συγκλονίζει η εικόνα των γερανών στα κτήρια που έμειναν μισοτελειωμένα, για να θυμίζουν τον οικοδομικό οργασμό και την έντονη ανάπτυξη που επικρατούσε στην πόλη πριν από το 1974.

Στη λεωφόρο Κέννεντι...

Τα συναισθήματα έντονα κι ανάμεικτα, ειδικά των προσφύγων της πρώτης και δεύτερης γενιάς, αφού κάποιοι από αυτούς, συγκλονισμένοι, αντίκρισαν ξανά από κοντά, μετά από πολλά χρόνια τη σκλαβωμένη πόλη τους, τον τόπο όπου έζησαν τα πρώτα χρόνια της ζωής τους, εκεί όπου γεννήθηκαν, έπαιξαν, φοίτησαν στο σχολείο και οι μεγαλύτεροι από αυτούς ερωτεύτηκαν και παντρεύτηκαν.

Περπατήσαμε στη γνωστή λεωφόρο Κέννεντι με τα ξενοδοχεία της, που κάποτε φιλοξενούσαν πολίτες και διασημότητες της εποχής, εκεί όπου ο Πολ Νιούμαν γύρισε την ταινία «Έξοδος». Αντικρίσαμε τη χρυσή αμμουδιά της πόλης, την Χρυσή Ακτή, την παραλία του ξενοδοχείου Κωνσταντία, την παραλία «Γλώσσα», το Ακταίον, το Φάληρο, παραλίες που αποτελούσαν πόλο έλξης και προσορισμό για πολλούς αστέρες του Χόλιγουντ, από την Μπριζίτ Μπαρντό μέχρι την Ελίζαμπεθ Τέιλορ και τον Ρίτσαρντ Μπάρτον.

Ακολούθως διαβήκαμε τη λεωφόρο Δημοκρατίας, τον δρόμο όπου πραγματοποιούνταν σημαντικές εκδηλώσεις, παρελάσεις και γιορτές, όπως η περίφημη γιορτή του πορτοκαλιού. Χαρακτηριστικό το εμβληματικό κτήριο του Λυκείου Ελληνίδων και το Γυμνάσιο Αρρένων Αμμοχώστου, ενώ στο τέρμα της Λεωφόρου Δημοκρατίας αντικρίσαμε την εκκλησία του Αγίου Νικολάου.

Σήμα κατατεθέν στη λεωφόρο Δημοκρατίας η καφετέρια του Edelweiss, το café Bocaccio, το ζαχαροπλαστείο Κυψέλη, το σινεμά Χατζηχαμπή, τα γραφεία της Ολυμπιακής Αεροπορίας και διάφορα άλλα καταστήματα με ελληνικές επιγραφές, που σε κάποιους θύμισαν τόσες πολλές στιγμές, που βίωσαν προτού αναγκαστούν

να εγκαταλείψουν την πόλη.

...στη μεσαιωνική πόλη

Επόμενος σταθμός του οδοιπορικού μας η παλαιά μεσαιωνική πόλη της Αμμοχώστου, όπου μέσα σε λίγες ώρες γίναμε μάρτυρες της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Αμμοχώστου και του νησιού γενικότερα.

Η μεσαιωνική πόλη περικλείεται με δυνατά τείχη, που φέρουν τραπεζοειδές σχήμα και μεγάλα οχυρωματικά έργα, ενώ μέσα από τα διάφορα κτίσματα, τις εκκλησίες και τους προμαχώνες γίνονται έντονα ορατά τα σημάδια των διαφόρων αυτοκρατοριών, που πέρασαν από το νησί.

Οι ισχυρές οχυρώσεις της Αμμοχώστου ήταν απαραίτητες για διάφορους λόγους, ούσα απέναντι από τα εχθρικά εδάφη της Ασίας κι αποτελώντας σημαντικό λιμάνι που χρειαζόταν ισχυρή προστασία, ενώ το εμπόριο επισώρευσε στην πόλη, κατά τον Μεσαίωνα, τεράστιο πλούτο, που έπρεπε επίσης να προστατεύεται επαρκώς.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο συσσωρευμένος πλούτος και ο ρόλος της Αμμοχώστου στο εμπόριο, την είχαν καταστήσει πόλο έλξης για τις ισχυρές ναυτικές κι εμπορικές δυνάμεις της εποχής, τους Φράγκους, τους Γενουάτες και τους Βενετούς, από τους οποίους οι τελευταίοι, αφού άντεξαν μια σκληρή πολιορκία 11 μηνών, τελικά αναγκάστηκαν να παραδώσουν την Αμμόχωστο στους Οθωμανούς στις 5 Αυγούστου 1571, με την πόλη να πέφτει σε μαρασμό. Έκτοτε οι Τούρκοι κάτοικοί της είχαν περιοριστεί στην εντός των τειχών πόλη, ενώ οι Έλληνες σταδιακά οικοδομούσαν τη νέα, εκτός των τειχών, Αμμόχωστο (τα «Βαρώσια»).

Στον πύργο του Οθέλλου

Σημείο αναφοράς, που αποτέλεσε κι έναν από τους πρώτους σταθμούς της επίσκεψής μας στην εντός των τειχών πόλη, είναι το φρούριο της Αμμοχώστου, που συνιστούσε ανεξάρτητο οχυρό από άποψη διοίκησης, γνωστότερο περισσότερο με την ονομασία «πύργος του Οθέλλου», λόγω της τραγωδίας «Οθέλλος» του

Ουίλιαμ Σαίξπηρ.

Ανεβήκαμε στον Προμαχώνα Ραβέλιν, ο οποίος βρίσκεται μπροστά από την Πύλη της Ξηράς ή αλλιώς «λευκό προμαχώνα», ο οποίος κατά την πολιορκία της πόλης από τους Οθωμανούς δέχθηκε πολύ σφοδρές επιθέσεις.

Από τα οχυρωματικά έργα, ξεχωρίζει επίσης ο προμαχώνας Μαρτινέγκο, που αποτελεί ένα από τα καλύτερα δείγματα στρατιωτικής αρχιτεκτονικής, με βασικό του στοιχείο το υπερυψωμένο τμήμα των οχυρώσεων, με μια μεγάλη εξέδρα για την τοποθέτηση των πυροβόλων.

Οι εκκλησίες-στολίδια της πόλης

Μέσα στα ισχυρότατα μεσαιωνικά τείχη της πόλης, διατηρούνται σε καλή κατάσταση και τα ερείπια και πολλών άλλων μνημείων, περιλαμβανομένων πολυάριθμων εκκλησιών, δείγματα διαφόρων ειδών αρχιτεκτονικής.

Πρώτα, επισκεφθήκαμε την ερειπωμένη σήμερα εκκλησία του Αγίου Γεωργίου των Λατίνων, που αποτελεί εξαίρετο δείγμα γοτθικής αρχιτεκτονικής. Ακολούθως μεταβήκαμε στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου των Ελλήνων, τον μεγαλύτερο

ορθόδοξο ναό της εποχής της Φραγκοκρατίας στην Κύπρο, ο οποίος συνδυάζει τη γοθτική βασιλική με τον βυζαντινό τρούλο και με χαρακτηριστικό το γεγονός ότι τα βόλια από τα πυροβόλα όπλα από την πολιορκία των Οθωμανών διακρίνονται ακόμη στους τοίχους του.

Από τα αρχιτεκτονικά κτήρια, που σώζονται μέχρι σήμερα, εντυπωσιακός είναι ο καθεδρικός γοθτικός ναός του Αγίου Νικολάου, που έχει μετατραπεί σε τζαμί (Τέμενος Λαλά Μουσταφά Πασά). Αρχιτεκτονικά μιμείται τον καθεδρικό ναό της γαλλικής πόλης Reims, ενώ στον ναό αυτό στέφονταν οι Φράγκοι βασιλείς της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ. Χαρακτηριστική είναι και η πλατεία μπροστά από τον ναό, στην οποία φέρεται να είχε βασανιστεί και ο τελευταίος Βενετός καπετάνιος της Κύπρου, Μαρκαντώνιος Βραγαδίνος, υπερασπιστής της πόλης από τους Οθωμανούς.

Απέναντι από τον καθεδρικό ναό του Αγίου Νικολάου, στο κέντρο της πόλης της Αμμοχώστου βρίσκεται το Βασιλικό Παλάτι, το οποίο με την ενετική κυριαρχία ήταν η επίσημη οικία των Ενετών Κυβερνήτων, με χαρακτηριστικό στοιχείο τους κίονες που προέρχονταν από την αρχαία πόλη της Σαλαμίνας. Το Παλάτι υπέστη τροποποιήσεις καθ' όλη τη διάρκεια του 16ου αι., όπου τα γοτθικά χαρακτηριστικά αντικαταστάθηκαν με αναγεννησιακά, ενώ με την πολιορκία της Αμμοχώστου από τους Οθωμανούς υπέστη σοβαρές ζημιές από κανονιοβολισμούς και κατήντησε ερείπιο.

Στη συνέχεια επισκεφθήκαμε τον μεγάλο ναό των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου, που κτίστηκε κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Πέτρου Α' (1358 - 1369) και ήταν ο δεύτερος ναός που μετατράπηκε σε τζαμί μετά την οθωμανική κατάληψη.

Επόμενος σταθμός η γοθικού ρυθμού, γκρεμισμένη εκκλησία του τάγματος των Καρμελιτών, η οποία βρίσκεται κοντά στον προμαχώνα Μαρτινέγκο.

Στον δρόμο μας και η Εκκλησία της Αγίας Μαρίας των Αρμενίων, που κτίστηκε από τους Αρμένιους στα μέσα του 14ου αιώνα και βρίσκεται στη βορειοδυτική πλευρά της πόλης, ενώ το εσωτερικό της διατηρεί ακόμη κάποιες τοιχογραφίες και αρμένικες επιγραφές.

Στον Άγιο Γεώργιο Εξορίνο

Μεταβήκαμε επίσης στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου του Εξορινού, που κοσμήτο με τοιχογραφίες, οι περισσότερες από τις οποίες έχουν καταστραφεί, αφού σε κάποια φάση ο ναός χρησιμοποιείτο ως στάβλος. Οι λίγες τοιχογραφίες, που σώζονται, παρουσιάζουν όρθιους Αγίους με συριακές επιγραφές, στοιχείο που υποδηλώνει ότι ο ναός ανήκε αρχικά στους Νεστοριανούς, τον οποίο μετέπειτα οι Άγγλοι τον είχαν δώσει στους Ορθοδόξους για να τον χρησιμοποιούν.

Λίγο πριν την άφιξή μας στο λεωφορείο, όπου πήραμε τον δρόμο της επιστροφής, περάσαμε και από την εκκλησία της Αγίας Άννας, ένα σημαντικό μνημείο της παρουσίας της μαρωνίτικης κοινότητας, αλλά και από τις «δίδυμες» εκκλησίες των Ναϊτών και των Ιωαννιτών ιπποτών.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι για τη συντήρηση όλων αυτών των μνημείων σημαντικό είναι το έργο που έχει επιτελέσει η Δικοινοτική Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά, η οποία διέσωσε πάνω από 120 μνημεία, σε ολόκληρη την Κύπρο, με έργα να βρίσκονται σε εξέλιξη και άλλα να βρίσκονται υπό μελέτη για να ξεκινήσουν.

Λίγο πριν από το τέλος, δεν μπορούμε να μην κάνουμε ιδιαίτερη αναφορά στην «ψυχή» του ταξιδιού μας, τον Βαρωσιώτη, γένημα θρέμμα Αμμοχώστου, συνοδό της ομάδας Salonica view, Αργύρη Μπάκκα, ο οποίος όχι μόνο μας ξενάγησε σε κάθε σημείο της πόλης, αλλά μας μετέφερε πολύτιμες ιστορικές πληροφορίες, γύρω από κάθε σημείο και μνημείο που επισκεπτόμασταν.

«Μελετώ, ερευνώ και προσπαθώ να μεταφέρω τις γνώσεις μου, σε σχέση με την Αμμόχωστο, σε ανθρώπους που δεν γνωρίζουν, κάνοντας τους να αντιληφθούν πόσο ξεχωριστή ήταν», ανέφερε χαρακτηριστικά στον «Φ».

Όπως ανέφερε ο κ. Μπάκκας, την πρώτη φορά όπου επισκέφθηκε την αγαπημένη του πόλη τα συναισθήματα ήταν πολύ έντονα. «Κάθε φορά θυμάμαι τα παιδικά μου χρόνια και νιώθω, μεταξύ άλλων, θυμό, γιατί να συμβαίνει αυτό σε μια ευρωπαϊκή χώρα, αλλά και θλίψη, γνωρίζοντας ότι το σπίτι σου βρίσκεται λίγα μετρά παρακάτω και δεν δικαιούσαι ούτε καν να το επισκεφτείς, όντας στην περικλειστη περιοχή της πόλης» εκμυστηρεύτηκε ακολουθώς.

Κλείνοντας το οδοιπορικό στη βασιλεύουσα, ας ευχηθούμε ότι ο «μαντατοφόρος» του Σεφέρη, τρέχει, κι όσο μακρύς κι αν είναι ο δρόμος του, θα φέρει και πάλι το φοβερό μήνυμα της Σαλαμίνας: «Φωνή Κυρίου επί των υδάτων. Νήσος τις έστι».

phileneews.com